

Dojmy z Norska 2014

Osud. Když jsem byl malý, pamatoval jsem si několik intenzivních snů. V jednom z nich jsem chtěl chodit, ale nemohl jsem udělat ani krok. Vůle byla zcela bez vlivu na ztuhlé tělo. Možná to odeznělo, protože si na pocit bezmoci v mnoha reálných situacích člověk časem zvykne. Například když ruský bratr začne pomáhat Ukrajině.

Sen mi ale připomněl hlavně nezvratnost osudu (= sudičky v řecké mytologii = přírodní zákony ve fyzice). Proto nemá cenu vysvětlovat, proč zase pobývám v Norsku, že to určitě není kvůli lyžování, že jsem vlastně zase původně jet nikam nechtěl, atd.

Např. Jirka Kessler, který mě doprovázel, z nějakého důvodu přísahal, že už se mnou nikdy nepůjde lyžovat. Pro jistotu si nevzal ani lyže, ani boty. Každý vidí, že to je při služební cestě do Tromsø věc zcela neobvyklá.

Já jsem si běžkové vzal, ovšem ty na telemark, na které jsem byl zvyklý, letos zmizely. To mě přimělo dokonce uvažovat o koupi vlastních. Ale byly drahé, a nakonec, stejně už sem příště asi nepojedu ...

Jenže Jirkův osud je malá noha. Na rozdíl ode mě se a pohodlně se vešel do všech možných bot dostupných na chemické katedře, umožňující pohyb na běžkách i telemark. A zvědavost mu nedala, aby nezkusil oboje.

Vzpomínaje na svůj glukózový kolaps při první výpravě, jsem tušil, jak to dopadne. Skutečně jsem v posledních metrech musel jeho vraždícím pohledu dost hbitě uhýbat. Ale nakonec to zvládnul. U určitě spolu zažijeme ještě plno dobrodružství.

Nic není, jak bylo. Třeba arktická příroda pokrytá tunami sněhu umožňuje uživit jen poměrně malou hustotu ptactva a zvířectva. V minulém roce jsme při výletu za město během asi 20 km zahlédli 0 losů, 0 sobů, a jen jednoho divokého ptáka. Ten byl navíc špatně vidět, protože byl včetně zobáku bílý. Také plachý, a hned uletěl. Logicky proto člověk odvodil, že se jedná o dost vzácného živočicha.

V okolí lidských příbytků ale platí jiná pravidla. Letos jsem ze své ubikace několikrát identifikoval stejného tvora. Navíc byli dva, sameček pravděpodobně s ten s černou skvrnou u zobáku. Ve sněhu vesele skotačili a vyhrabávali odpadky. Rázem jsem se octnul u nás na dvoře, kde babička rozbíjela slepicím kosti, na putin puti.

Ale místo výletu za město jsme jeli na Kennethovu chalupu. Kdo ho nezná: je to neobyčejně výkonný, m.j. profesor chemie. I když je mladší, než já, v něčem mi připomíná mého dědu. Jeho chalupu jsme před dvěma lety předčasně opustili, když neodtékala voda z koupelny a zlobila i pumpa na vodu. Pumpu jsme provizorně utěsnil lakem na dřevo; nic jiného nebylo po ruce.

Nyní se Kenneth dušoval, že vše funguje; vždyť to ještě nedávno kontroloval. Jenže pumpa přestala pumpovat po první hodině ... bylo to poprvé, kdy jsem se skutečně myl ve sněhu. Nakonec, bylo to docela romantické.

Děda byl zvěrolékař, uzdravoval krávy a koně. Ovšem náš jezevčík, Muňďa, byl svojí zanedbaností známý po celých Říčanech.

Výkonnost na druhou. Ovšem to ode mě vzhledem ke Kennethovi není pěkné, zvláště když neumí česky a nemůže se bránit. Navíc odvedl neobyčejný výkon při psaní našeho společného grantu, v posledních dnech spal asi dvě hodiny denně, a rozhodující část nějakým zázrakem zvládnul během služební cesty do Finska.

Dnes je v Moskvě, zítra poletí do Bruselu („jen na den“), na neděli má už plánované další lyžování. Vede centrum výpočetní chemie, prestižní evropský projekt, je prezident Norské chemické společnosti. Od ledna je také prorektorem na univerzitě, a člověk by řekl, že už je na hraně lidských možností.

Nikdo neví, jak to dělá. Při schůzce z českým velvyslancem, který náhodou zavítal na univerzitu, jsem se mohl setkat s Kennethovým kolegou z vedení univerzity. Možná ten ví, jak na to, možná je to v těchto kruzích normální.

Ale nebylo. Kolega žasne nad Kennethovými administrativními schopnostmi stejně jako my nad jeho vědeckými. Také ví, že Kenneth hraje squash, a je členem symfonického orchestru. Ale jedno mi přece jen prozradil: v orchestru, při hře na violu, jsou občas pauzy. Mnozí hudebníci si např. mají čas otřít čelo.

Ale Kenneth si prý o nich studuje vědecké články ...

Norsko se kazí. Ale už sem nepojedu. Minulé velikonoce, hlavní to svátek norský, také sněžilo, ale pracující bagristé a pluhovači třeba uprostřed noci vyjeli potýkat se z kalamitou. A letos, sníh nesníh, o svátcích bylo padla. Trochu to připomínalo české poměry, sníh se začal odhrnovat až po roztátí.

Vloni jsem byl také nadšený ze systému hodnocení norské vědy. Prý nezáleží, do jak pěkného časopisu se vědecký výsledek uveřejní, hlavně když je ten výsledek, apod. Ovšem debility se po zeměkouli šíří rychlostí blesku. Letos jsem se dověděl, že vědci jsou zde posuzování stejně jako u nás. Dokonce, a to k nám ještě plně nedošlo, spolupráce je trestána tím, že se „body“ např. za takový článek dělí počtem autorů.

Je ovšem pravda, a je to vidět už při cestě domů, sever má svoje výhody. Za měsíc jsem neucítil jediného kuřáka. Při mezipřistání a čekání na letadlo si vedle mě sednul nějaký hlučný městský buran a začal smrkat. A zítra už na mě bude v Praze smrkat celá tramvaj ... neměl jsem si ty boty nakonec koupit?

P. S.

Autor a jistě i čtenáři děkují J. Kesslerovi, že se bál v Oslu během několikahodinového čekání se mnou opustit letištní halu, a umožnil zaznamenání těchto neobyčejných zážitků.